

Életműdíj Angyal Máriának

„Örökké hálás maradok”

Angyal Mária a múlt szombati Dörmötör-gálán. (Fotó: Karnok Csaba)

Ebben az esztendőben Angyal Mária kapta meg az életműért járó Dörmötör-díjat. A közönség és a kollégái körében is népszerű rendező annak idején angol szakos bölcsészdiplomával a zsebében jelentkezett a színművészeti főiskolára, ahol 1961-ben szerzett rendezői és dramaturgi oklevelet. „A Nemzeti Színház akkori igazgatójának, Marton Endrének az osztályába jártam, de tanított bennünket Nádasdy Kálmán, Gáti József, Gyárfás Miklós és a legendás Hegedűs Géza bácsi is.”

Pályáját a Győri Kisfaludy Színházban kezdte. „A Nyugatról hazajött Bozók István

akkor nevezték ki főrendezőnek, aki első feladatáért a Koldusoperát osztotta rám, amiben ő játszotta a főszerepet. 1964-ben egy nyári napon váratlanul táviratot kaptam Bozók Istvántól: jön értem, és lemegyünk Szegedre körülnézni, mert főrendezői állást kínáltak neki. Miután szétnéztünk a színházban és átmulatunk az éjszakát a Hungária bárjában, Bozók megkérdezte: Kell nekünk Szeged? Győrben egy ócska, régi moziban játszottunk, itt viszont egy csodálatos színház várt ránk, amibe rögtön beleszerettem. Persze, hogy ezt választottuk! A szegediek, Kátay Bandi, Kovács János és a

többiek eleinte Győri ETO-nak csúfoltak bennünket, mert Bozók Istvánt, Sándor Jancsival és a többiekkel együtt épp tizenegyen jöttünk a Tisza partjára. Én kaptam meg a nyitóelőadást: az Egy szerelem három éjszakáját, amivel nagy sikert arattunk.”

Színházi munkáit látva, Angyal Máriát Vaszy Viktor kérte fel élete első operarendezésére: Vántus István A három vándor című darabját ősbemutatóként vitte színpadra. „Amikor megszeppenve azt mondtam Vaszy-nak, hogy én nem tudok operát rendezni, azt felelte: sebj, Vántus sem tud még operát írni.” Angyal Mária ezután sorra kapta a

szébbnél-szebb operai feladatokat. Ma is sokan emlékeznek az általa színre vitt Parasztbecsületre, Bajazzókra, a Faustra, a modern Lammemoori Luciára és a nagyszerű Rózsavágyra.

1973-ban a Kecskeméti Katona József Színházhoz szerződött, majd 1978-ban visszatért a Szegedi Nemzeti Színházhoz, hogy újabb operai sikereszériát csináljon. Megrendezte a Pillangókisasszonyt, a Toscát, a Manon Lescaut-t, a Bánk bánt, a Così fan tutte-t, a Don Pasquale-t és az Aidát. Több produkcióját három-négy alkalommal is felújította a színház. A kilencvenes években Csajkovszkij Anyeginjével és a nevezetes musicallel, a Kabaréval nyerte el a közönség és a kollégái elismerését. Ebben az évadban egyik legjobb előadását, a Lammemoori Luciát újította fel. A színészek, énekesek, karmesterek nagyon szeretnek vele dolgozni. Az ő előadásai-ban nincs jellegtelen színpadkép, mint ahogy csúnya ruhákat sem tűr a színpadon. Míg a prózában a legszükségesebb elképzeléseket is megvalósíthatóan tartja, azt vallja, hogy az operában a zene határt szab a rendező szabadságának.

„Imádom Szegedet! Számmra Európa egyik legszebb városa. Mindig jó viszonyban voltam a nagyszerű szegedi közönséggel, a társulat tagjait pedig barátainak tekintetem. Nemet mondtam, amikor Budapestre hívtak, pedig a családom ott élt, és könnyebb lett volna az élet. Itt viszont nagyszerű lehetőségeket kaptam, mindent rendezhettem, és szép sikereim voltak. Örökké hálás maradok ezért a városnak, a színiintézetnek, a társulatnak és a publikumnak.”

Hollósi Zsolt

A Hyppolit Terkája emlékezik

„Köszönöm, hogy imádkoztam...” Ugye ismerős ez az örökzöld filmszló? Jubilál a Hyppolit: éppen hetven esztendőse, 1931-ben mutatták be a pesti mozikban ezt az azóta is többször felújított nagyszerű filmet. Nemrég új feldolgozásban, kissé modernizálva került filmvászonra a lakáj története. Ám bármennyire is sikeres volt az új bemutató, a vélemény egyöntetű: a régi Hyppolit trónját nem ingatta meg. Az volt az igazi, Csorossal, Kabossal, Jávorról. A hajdani film színészei majdnem valamennyien eltávoztak már közülünk, csupán a női főszereplő van még velünk: a híres slágert éneklő, Terkát alakító Fenyvessy Éva. Vagy ahogy a

szakmabeliek nevezik: Fincike. Az egykori szépséges, aranyszőke hajú, bűbajos színésznő hamarosan kilencvenedik születésnapját ünnepli. Az aprócska néniről senki sem gondolná, hogy valamikor nem tudott úgy végigmenni az utcán, hogy össze ne sűgjanak mögötte az emberek, hogy ne ostromolják az autogramvadászok. A Hyppoliton kívül a „Barátságos arcot kérek”, a „Családi pótél” és az „Erzsébet királynő” című filmeknek is a főszereplője volt.

Turay Ida tanácsára jelentkezett színésznőnek és végzett el Rákosi Sándor színiiskoláját. Bársony Rózsival, Komlós Jucival, Feleki Kamillal, Ajtay Andorral járt egy osztály-

ba. Játszott többek között Debrecenben, a Fővárosi Operettben, Erdélyi Mihályi teátrumában, a Belvárosi Színházban, a Moulin Rouge-ban. 1929-ben megtudta, hogy a Hunnia Filmgyár próbafelvételt hirdet egy új filmhez. Több kitűnő színésznő közül Fenyvessy Évát választották ki a Hyppolit női főszerepre.

A Fórum moziban (ma Puskin) ült össze a zsűri, hogy kiválassza Jávorról partnert. „Alig tudtam visszafogani az örömkilátást, amikor többen is kijelentették, hogy erre a szerepre én vagyok a legalkalmasabb.” A film történetéhez tartozik, hogy német megrendelésre készült, ott azonban óriásiit

bukott. Nem véletlenül, hiszen a pesti humorra épült, csak a magyar közönség értette igazán. Hyppolit Terkája 1940-ben filmezett utoljára. Színpadi színésznőként folytatta. Legszívesebben az Operettszínház-beli éveire emlékszik vissza. „Nagyszerű partnerekkel játszhattam, Honthy Hannával, Feleki Kamillal, a két Latabárral.”

1974-ben akarata ellenére nyugdíjba küldték. Jobb híján egy vállalatnál helyezkedett el, nyolcvanéves koráig adminisztrátorként dolgozott. Az újabb bemutatott Hyppolitot nem nézte meg. „Minden elismerésem a mai fiatal színészeké, de számomra a mi Hyppolitunk volt az igazi.”

K. Gy.

Novák István főépítész albuma

A testvérműzsák vonzásában

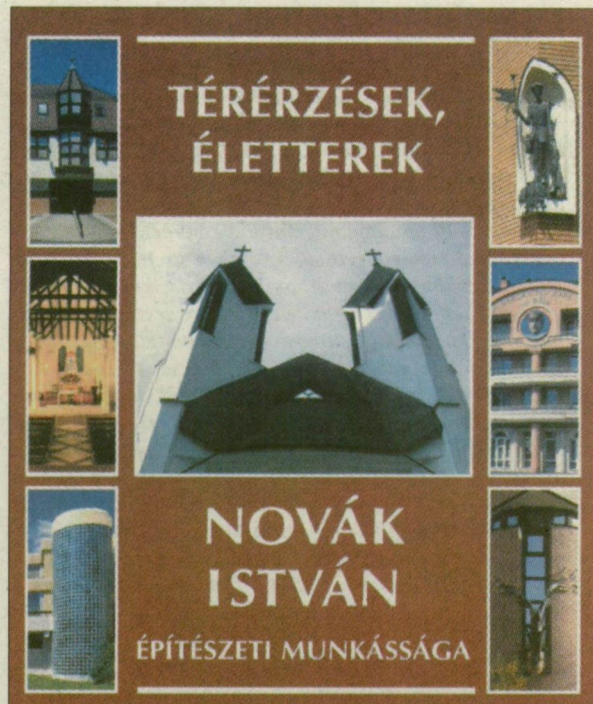
Novák István szegedi főépítész pályafutásának 40 éves jubileumára Térérzések, életterek címmel reprezentatív, színes album jelent meg nemrégiben a Bába és Társai Könyvkiadó gondozásában.

„Építészete a kapcsolódási pontok keresésének művészete, ezzel együtt a komplexitásról szól. Ahogyan a vele együtt alkotó társakat, azok gondolatait, műveit tiszteli és beépíti terveibe, úgy a táj, a szomszédos épületek és a városkép felé is alázattal fordul” – jellemzi Novák István munkásságát szubjektív hangú bevezető tanulmányában Pacsika Emília újságíró, textilművész, aki Szőgi Lackó remek fotóinak segítségével jó értekel szemeztetve mutatja be a kiváló építész jellegzetes épületeit: aulák iskoláit, postapalotáit, középületeit, lakóházait, átszellemültségről árulkodó, csodaszép ajnaskői templomát.

Testvérműzsák című tanulmányában a társművészek jelenlétét elemzi Novák István munkásságában Tóth Attila művészeti író: „A mérték az ember... Novák István szellemi, építészeti hitvallása szemléletmódot kötődik Leonardo emblematikus emberfigurájához, melyet nem véletlenül helyezett el a kilencvenes évek elején építészrodájának Tímár utcai homlokzatán. Az embléma jelképi értelmét azóta tovább bővítette az idő, ma már úgy is értelmezhetjük, mint Novák István építészeti etikusságára, a kollektív beágyazottságára jellemző motívumot.”

„Baldog álmaimban ma már Szeged fölött repülök, látom a csodálatos várost, élkeket és holtakat, kik részei voltak életemnek” – írja a főépítész, aki szentesi gyermekkoráról, egyetemi éveiről, pályafutásáról és családjáról tesz őszinte vallomást a kötet harmadik fejezetében.

Nagy erénye a tartalmas albumnak, hogy jeles kortársak, kollégák, alkotótársak és barátok is megszólalnak benne. Érdekes idézni néhány jellemző erejű gondolatot. „Az elmúlt néhány év jó irányú változásai máris látványosan tanúsítják: van főépítész a városnak. Olyan, aki nyugodt lelkiismerettel idézheti Pálffy Budinszky Endre egykori városi főmérnök emlékét.” (Borvendég Béla építész)

„Olyan táj, olyan ország-rész építésére, fejlesztésére, gondozására tette fel egész életét – a DÉL-ALFÖLDRE –, amely tipikusan és tragikusan magyar és tipikusan tragikusan szegény is, amely messze esik a „nagy országos lendületű utaktól”, a történelem sűrűsödésétől, a pénz áramlásától és indukcióitól. Neve mégis ismert lett fiatalon, országjárta, s tehetsége, cselekedeteinek minősége által bátran kimozdultatott volna ezen önmaga vállalta röghöz köztársaságból. Nem tette – s de jó, hogy így döntött! Látszólagos perifériás akcióterében közlekedve valójában sohasem futott a partvonalon.” (Finta József építész)

„Novák István életműve gazdag és egységes. Komplex. Ahogy az épített környezetnek összhangban kell lennie a természettel. Aki a vidéki alkotó sorsát választja, jól tudja, hogy a helyi értékre való tekintettel, jogos ambícióira nem mindig válaszolnak pozitívan, nincs meg olykor-olykor a segítő szándék, a fogadókészség. Kevés ünnep, sok küzdelmes hétköznap. Ennek tükrében még inkább elismerés méltó Novák István munkáinak sora. A modern funkcionális építészet veszélye a túlzott célszerűség és az érezhető ideiglenesség. István elkeverte ezt a csapdát, mert „jóban van” a természettel, társművészetekkel. Meg a művészekkel.” (Kliegl Sándor szobrászművész)

„Pista azon kevés építész-

szek közé tartozik, akik számára a képzőművészet adekvát része az építészetnek. Ő az, aki a lehető legtermészetesebb módon vonja be a képzőművészeket az alkotás folyamatába, de nem akar helyettük szobrot készíteni vagy képet festeni, viszont biztos ítélőképességgel javasolja vagy fogadja el a legjobb megoldást.” (Lapinsz András szobrászművész)

„Pista olyan rajzait lát-tam, amelyek víziók voltak. Sok ezer fekete vonal, térhálós pókfonal a fehér papír tetejére beszórt, dimenzionálta, mozgásban volt az egész. Láttam: milyen fegyelmezetten, mégis hallatlan gyorsasággal szerkeszt. Láttam az évek során: micsoda izzó szenvedéllyel alkotja újra a magyar építészetet, láttam mosolyogva álmodni.” (Pataki Ferenc festőművész)

„Azok közé az építészek közé tartozik, akik egy életpályát áldoztak arra, hogy Trianon után „Budapest-vízfejtő” országgá változott hazában Kaposvárt, Zalaegerszegen, Nyíregyházán, Szegeden és másutt is legyen építészeti minőség és ember számára elfogadható építészeti közélet. Nemcsak a Szeged környéki világban, nemcsak Pusztaszeren hagyta ott európai emberként megalkotott műveit, hanem világhosszra tette mindenki számára azt, hogy ahol élünk, ott a világ közepe, ott érdemes élni.” (Makovecz Imre építész)

H. Zs.

Nem csak álmodozóknak!

CHRYSLER NEON 2.0 PREMIER EDITION – 4 944 000 Ft

Itt a lehetőség, hogy ne csak álmodozzon Amerikáról, de meg is szerezzel! Az új Chrysler Neon luxusfelszereltsége és nagy teljesítménye tökéletesen amerikai, sőt most ára is rendkívül 2.0 literes 132 LE-s motor, automata váltó, légkondicionáló, blokkolásgátló elektronikus fékerelőosztóval, kipörgésgátló, valódi bőrkárpitozású ülőfelületek. Ezt már csak a 3 évre vagy 60 000 km-re érvényes garancia tudja tökéletesebbé tenni!

A Chrysler Neon 2.0 Premier Edition akciós gépkocsik 2000-es modellévűek, korlátozott számban kaphatók. Az akció részleteiről érdeklődjön az Ön Chrysler márkakereskedőjénél. A változtatás jogát fenntartjuk!

CHRYSLER

Chrysler Jeep Wéhli,

Szeged, Textilgyári út 3. Tel.: 62/458-763

debis

TOSHIBA & SYLVANIA

KLÍMATECHNIKA

VILÁGÍTÁSTECHNIKA

Klímakészülékek
DÉMÁSZ ártamogatással,
kamatmentes hitelre is!

FŐSZER-ELEKTROPROFIL KFT.

...a közvetlen megoldás!

6723 Szeged, Római krt. 23. Tel.: 62/421-533 Fax: 62/421-637 E-mail: foszer@foszer.hu Internet: www.foszer.hu
1135 Budapest, XIII., Reitter F. u. 88/a Tel.: 1/239-1777 Fax: 1/239-1779 E-mail: foszer@mail.datanet.hu
Termékeink megtekinthetők – SZEGED EXPO 2001. június 13-17. Szeged, Mars tér, vásártérület, „U” pavilon.

